

ใบความรู้
เรื่อง การใช้คำสรรพนามและกริยาราชศัพท์
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำสรรพนามราชาศัพท์

คือ คำแทนชื่อที่จำแนกใช้ตามชั้นของบุคคลซึ่งถือกันว่ามีฐานันดรศักดิ์ต่างกันตามประเพณีนิยม จึงต้องบัญญัติคำให้เหมาะสมกับบุคคลชั้นต่าง ๆ

การใช้สรรพนามราชาศัพท์

๑. ใช้แทนผู้พูด (บุรุษที่ ๑) คำว่า ข้าพระพุทธเจ้า ใช้แทนผู้พูด ใช้กับลำดับชั้นพระมหากษัตริย์จนถึงชั้นพระองค์เจ้า

๒. ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย (บุรุษที่ ๒)

พระมหากษัตริย์	ใช้คำว่า	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
สมเด็จพระบรม	ใช้คำว่า	ใต้ฝ่าละอองพระบาท
สมเด็จพระเจ้าฟ้า	ใช้คำว่า	ใต้ฝ่าพระบาท
พระองค์เจ้าและหม่อมเจ้า	ใช้คำว่า	ฝ่าพระบาท

คำกริยาราชศัพท์

คือ คำที่ใช้บอกอาการ จำแนกใช้ตามชั้นของบุคคลซึ่งถือกันว่ามีฐานันดรศักดิ์ต่างกันตามประเพณีนิยม จึงต้องบัญญัติคำให้เหมาะสมกับบุคคลชั้นต่าง ๆ

การใช้กริยาราชศัพท์

๑. การใช้คำว่า “ทรง”

- ใช้ทรงนำหน้าคำนามสามัญ เช่น ทรงบาตร (ใส่บาตร) ทรงกีฬา (เล่นกีฬา) ทรงม้า (ขี่ม้า) เป็นต้น
- ใช้ทรงนำหน้าคำนามราชาศัพท์ เช่น ทรงพระราชนิพนธ์ (แต่งหนังสือ) ทรงพระอักษร (อ่าน เขียน เรียง) ทรงพระราชดำริ (คิด) ทรงพระผนวช (บวช) ทรงพระราชปฏิสันถาร (ทักทาย) เป็นต้น
- ใช้ทรงนำหน้าคำกริยาสามัญ เช่น ทรงยินดี ทรงอธิบาย ทรงเล่น ทรงสั่งสอน ทรงวิ่ง เป็นต้น

ไม่ใช่

“ทรง” นำหน้าคำกริยาราชศัพท์ เช่น เสวย บรรทม เป็นต้น

“ทรง” นำหน้าคำนามราชาศัพท์ ให้ใช้ “มี เป็น” ไม่ใช่ “ทรงมี และ ทรงเป็น”

๒. การใช้คำว่า “เสด็จ”

- ใช้หน้าหน้าคำกริยาสามัญ เช่น เสด็จออก เสด็จกลับ เป็นต้น
- ใช้หน้าหน้าคำนามราชาศัพท์ เช่น เสด็จพระราชดำเนิน เสด็จพระราชสมภพ เป็นต้น

๓. การใช้คำ “ทูลเกล้าฯ” และ “น้อมเกล้าฯ”

- ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ใช้สำหรับของเล็กที่สามารถยกได้ เช่น ช่อดอกไม้ หนังสือ เป็นต้น
- น้อมเกล้าน้อมกระหม่อม ใช้สำหรับของใหญ่ที่ไม่สามารถยกได้ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นต้น

เปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามและกริยาราชศัพท์

ลำดับชั้น	1 พระมหากษัตริย์	2 สมเด็จพระบรม	3 สมเด็จพระเจ้าฟ้า	4 พระองค์เจ้า	5 หม่อมเจ้า
ความหมาย	พระราชทาน			ประทาน	
ให้	สวรรคต			สิ้นพระชนม์	สิ้นชีพิตักษัย
ไป	เสด็จพระราชดำเนิน		เสด็จ		
คำสอน	พระบรมราชโองการ	พระราชโองการ	พระโอวาท	โอวาท	
คำสั่ง	พระบรมราชโองการ พระราชกระแสรับสั่ง	พระราชเสาวนีย์ พระราชบัญญัติ พระราชบัญชา พระราชดำรัสสั่ง	พระดำรัสสั่ง	รับสั่ง	
สรรพนาม บุรุษที่ 2	ใต้ฝ่าละอองธุลี- พระบาท	ใต้ฝ่าละออง- พระบาท	ใต้ฝ่า- พระบาท	ฝ่าพระบาท	
อายุ	พระชนมพรรษา...พรรษา	พระชนมายุ...พรรษา (พระองค์เจ้าขึ้นไป) พระชันษา...ปี (เจ้านายทั่วไป)			ชันษา...ปี
ต้อนรับ	ฝ่าธุลละอองธุลีพระบาท	ฝ่าธุลละออง- พระบาท	ฝ่า		
เสียชีวิต	สวรรคต			สิ้นพระชนม์	สิ้นชีพิตักษัย
เกิด	มีพระบรมราชสมภพ	มีพระราชสมภพ	ประสูติ		